

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 658.3:174-048.35

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-26>**Ареф'єва О.В.**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки повітряного транспорту
Національного авіаційного університету**Полоус О.В.**кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки повітряного транспорту
Національного авіаційного університету**Arefieva Olena**

National Aviation University

Polous Olga

National Aviation University

**ІНТЕНСИФІКАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ КУЛЬТУРОЮ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕОІНДУСТРІАЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ****INTENSIFICATION OF ORGANIZATIONAL CULTURE MANAGEMENT
OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS
OF NEOINDUSTRIAL MODERNIZATION**

У статті визначено місце організаційної культури підприємства у його виробничому процесі. Проаналізовано рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств України за видами економічної діяльності. Відслідкувано динаміку кількості зайнятих працівників із розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства України за 2010–2018 рр. Проведено моніторинг підприємств України, що отримали чистий прибуток (збиток), за видами економічної діяльності. Встановлено найбільш привабливі для інвестування сфери економіки України. Визначено особливості сучасних моделей індустріалізації та їхній вплив на економічний розвиток підприємств. Підкреслено важливість стратегічного управління технологічним розвитком як найважливішим чинником успіху сучасного підприємства. Запропоновано підхід до інтенсифікації управління організаційною культурою підприємства на основі технологічних змін.

Ключові слова: організаційна культура, неоіндустріальна модернізація, управління, інтенсифікація, людський капітал, операційна діяльність, фінансова діяльність, інвестиційна діяльність, технології, інновації.

В статье определено место организационной культуры предприятия в его производственном процессе. Проанализирована рентабельность операционной деятельности крупных и средних предприятий Украины по видам экономической деятельности. Отслежена динамика численности занятых работников с распределением на большие, средние, малые и микропредприятия Украины за 2010–2018 гг. Проведен мониторинг предприятий Украины, которые получили чистую прибыль (убыток) по видам экономической деятельности. Установлены наиболее привлекательные для инвестирования сферы экономики Украины. Определены особенности современных моделей индустриализации и их влияние на экономическое развитие предприятий. Подчеркнута важность стратегического управления технологическим развитием как важнейшим фактором успеха современного предприятия. Предложен подход к интенсификации управления организационной культурой предприятия на основе технологических изменений.

Ключевые слова: организационная культура, неоиндустриальная модернизация, управление, интенсификация, человеческий капитал, операционная деятельность, финансовая деятельность, инвестиционная деятельность, технологии, инновации.

The article defines the place of organizational culture of the enterprise in its production process. The profitability of operating activities of large and medium-sized enterprises of Ukraine by types of economic activity is analyzed. The dynamics of the number of employees with the distribution by large,

medium, small and micro enterprises of Ukraine for 2010–2018 is monitored. The enterprises of Ukraine which received net profit (loss) by types of economic activity were monitored. The most attractive for investing sphere of economy of Ukraine are established. The features of modern industrialization models and their influence on the economic development of enterprises are determined. The importance of strategic management of technological development as the most important factor of success of modern enterprise is emphasized. An increasing number of companies in the world are upgrading their management systems to meet the requirements of today's market, rebuilding them into technological orientation. This is due, first of all, to the high demand for products with innovative technological characteristics, which is quite cost-effective but generates significant profits. Innovative elements of strategic management of technological development are the identification and commercial evaluation of technological capabilities, R&D management, integration of technologies in the overall activity of the company, strategic management of intellectual property, maintaining competitiveness, promotion of new products, managing current and radical innovations. The approach to intensification of organizational culture management of the enterprise on the basis of technological changes is proposed. This approach allows to increase the level of competitiveness of the enterprise on the basis of finding the correlation between the size of profit of the enterprise, profitability of its operating activity, investment attractiveness and organizational culture. Strategic management of technological development within the organizational culture management of the enterprise will allow to form its positive image in the era of neoindustrial modernization.

Key words: organizational culture, neo-industrial modernization, management, intensification, human capital, operational activity, financial activity, investment activity, technology, innovation.

Постановка проблеми. Одним із ключових питань в умовах неоіндустріальної модернізації, яке постає як перед державними органами влади, так і перед керівниками окремих підприємств різних секторів економіки є перетворення людського капіталу на чинник стійкого розвитку держави та бізнесу. Конкурентною перевагою будь-якого підприємства є саме його персонал, адже обладнання, сировина та більшість технологій доступні широкому колу його конкурентів. Організаційна культура підприємства є чи не єдиним елементом, який може принципово відрізнити його від конкурентів та вигідно використовуватися ним як на вітчизняному, так і на міжнародних ринках. При цьому слід зазначити, що організаційна культура підприємства може слугувати перевагою лише за умови раціонального управління нею, адаптації її до умов діяльності конкретного підприємства в епоху неоіндустріальних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У рамках проведення даного дослідження були розглянуті праці вітчизняних та зарубіжних економістів, які досліджували особливості участі людини у формуванні організаційної культури підприємства, її вплив на різні види діяльності підприємства. У контексті операційної діяльності підприємства розглянуто роботи І. Ансоффа, А. Чандлера та М. Леві. Під час дослідження прояву людського чинника у фінансовій діяльності підприємства розглянуто роботи А. Загороднього, Г. Крамаренка, М. Бендара та В. Аранчія. Щодо участі окремих осіб та груп осіб в інвестиційній діяльності підприємства розглянуто праці Б. Нкайя, М. Ларка, Т. Майорова та В. Федоренка. Статистична та

законодавча інформація щодо різних видів діяльності підприємств України представлена на офіційних сайтах відповідних міністерств та відомств.

Метою дослідження є визначення чинників, що зумовлюють необхідність інтенсифікації управління організаційною культурою підприємства в умовах неоіндустріальної модернізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновідомим фактом є те, що економічна теорія виділяє три фактори виробництва: капітал, працю і природні ресурси, що оплачуються рентою. У рамках проведення даного дослідження доцільно розглянути питання однозначності того, що людина вносить у процес виробництва виключно власну працю. Розглянемо основні складники людського капіталу будь-якого підприємства:

1) оплачувана праця найманих працівників зі створення товару (продукції, послуг), що продається на ринку;

2) створена оплачуваною працею персоналу інтелектуальна власність (know-how, технології, патенти і т. д.);

3) створена, але не оплачувана за рахунок коштів підприємства та, відповідно, не відображена в балансі інтелектуальна власність у вигляді бізнес-ідеї підприємства, а також ділові зв'язки й особистий імідж співробітників;

4) організаційна культура підприємства – унікальна для кожного підприємства сукупність формальних і «неписаних» норм або стандартів поведінки, яким підкоряються члени колективу, структура влади і її компетентність, система винагород і способів їх розподілу, цінності, унікальні для даного підприємства, моделі кому-

нікації, базисні переконання, які поділяються колективом та діють підсвідомо та визначають спосіб бачення себе й оточення. Організаційна культура (одночасно визначаючи організаційну структуру підприємства та взаємодіючи з нею) є тим елементом підприємства, який дає змогу зробити бізнес-ідею життєздатною й ефективною, досягти ефективності праці та отримати вигоди з володіння інтелектуальною власністю.

Виключення непродуктивної праці, у тому числі невідповідності кваліфікації працівників вимогам виконання роботи, нераціонального витрачання робочого часу, недбалості, браку і т. д., вимагає певних правил і цінностей, визнаних усіма працівниками та підкріплених системою оплати праці, системою взаємин керівників із підлеглими, способів вирішення протиріччя між загальним та індивідуальним, стимулювання розвитку персоналу. Усі перераховані умови є компонентами організаційної культури підприємства.

На нашу думку, елементи організаційної культури підприємства присутні в усіх видах його діяльності. Так, структура Звіту про рух грошових коштів заснована на класифікації грошових потоків, передбачає поділ діяльності підприємства на три види: операційну, інвестиційну та фінансову. Розглянемо особливості прояву елементів організаційної культури підприємства за кожним видом діяльності.

Переважає більшість зарубіжних економістів розглядає операційну діяльність підприємства як складову частину загальної стратегії його розвитку, не зосереджуючи особливої уваги на короткостроковій перспективі діяльності підприємства та віддаючи перевагу довгостроковому стратегічному плануванню [1; 2]. Досить цікавим у контексті даного дослідження

є підхід до визначення операційної діяльності М. Леві, який виділяє в її складі, крім операційної функції, ще функції маркетингу, фінансів, трудових ресурсів та інженерну функцію [3]. Українське законодавство [4], визначає операційну діяльність як «основну діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю», а також сукупність господарських операцій підприємства, що забезпечують отримання основної частини доходу від здійснення будь-якого виду діяльності (згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»).

У рамках національної економіки для визначення результативності операційної діяльності підприємств проводиться аналіз ефективності її здійснення. Показник рентабельності операційної діяльності розраховується як відношення прибутку (збитку) від операційної діяльності до витрат операційної діяльності. Рентабельність (збитковість) операційної діяльності являє собою суму прибутку від операційної діяльності, що припадає на 100 грн витрат від операційної діяльності. Високе значення даного показника свідчить про те, що підприємство має добре налагоджений процес виробництва та реалізації продукції, постійне джерело доходів, а отже, ефективно організовану систему управління. Дані щодо рентабельності операційної діяльності підприємств України за 2010–2018 рр. (%), а також рентабельності операційної діяльності великих та середніх підприємств України за видами економічної діяльності за січень–червень 2019 р. приведено на рис. 1а та 1б.

На підставі наведених даних можна зробити висновок, що найбільш рентабельною у досліджуваному періоді була операційна

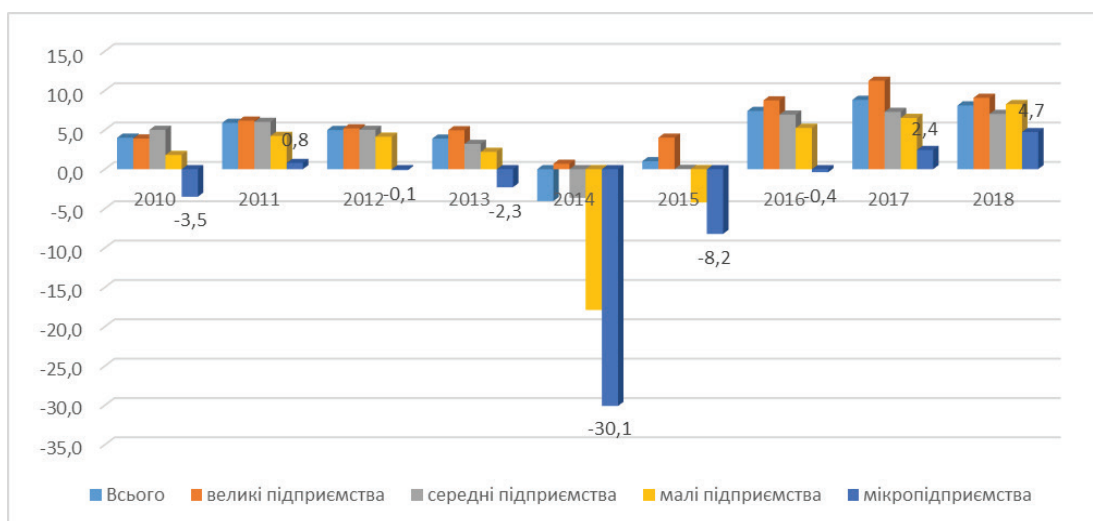

Рис. 1а. Рентабельність операційної діяльності підприємств України за 2010–2018 рр. (%)

Джерело: побудовано на основі [5]

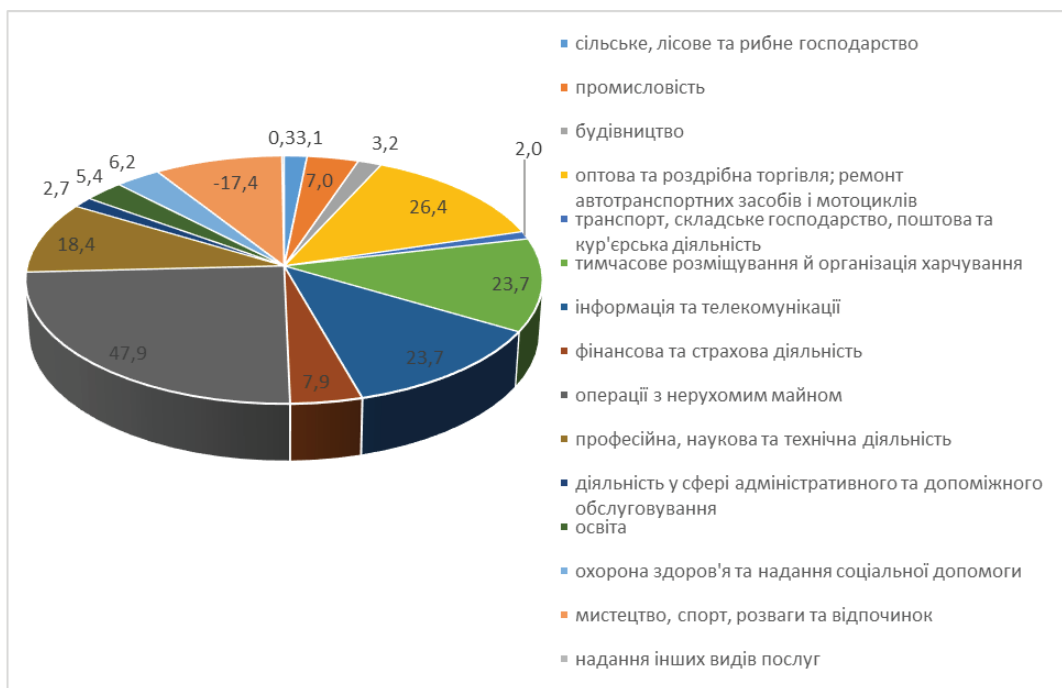

Рис. 16. Рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств України за видами економічної діяльності за січень-червень 2019 р. (%)

Джерело: побудовано на основі [5]

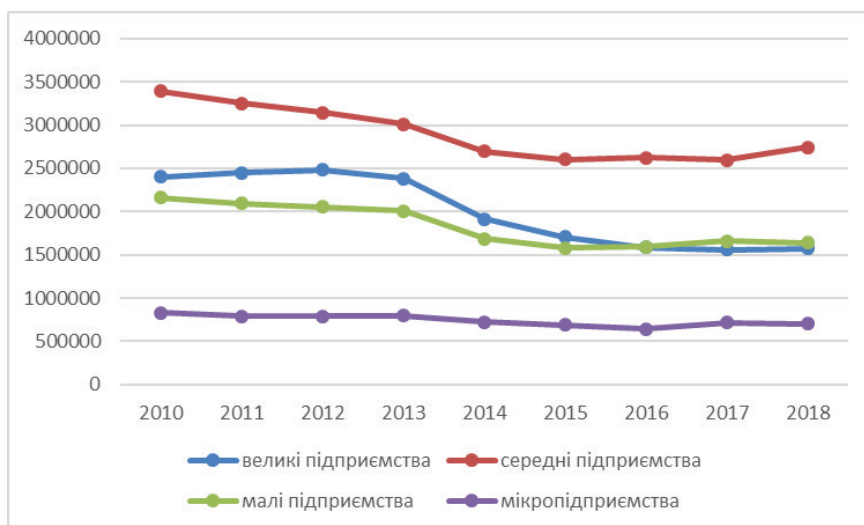

Рис. 2. Кількість зайнятих працівників із розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства України за 2010–2018 рр.

Джерело: побудовано на основі [5]

діяльність підприємств сектору операцій із нерухомим майном, оптової та роздрібною торгівлі, тимчасового розміщення й організації харчування та інформації і телекомунікацій. Також досить ефективною була діяльність у сфері професійної, наукової, технічної діяльності та оптова, роздрібна торгівля, фінансової і страхової діяльності, промисловості й охорони здоров'я та надання соціальної допомоги.

Зовсім нерентабельною у 2019 р. була операційна діяльність у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку. Ця тенденція зумовлена низьким рівнем попиту на дані види товарів та послуг, початковою неприбутковістю мети створення.

На рис. 2 наведено інформацію щодо динаміки кількості зайнятих працівників із розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2010–2018 рр.

Згідно з інформацією, представленою на офіційному сайті Державної служби статистики України, найбільша кількість зайнятих працівників спостерігається у секторі сільського, лісового та рибного господарства, промисловості, переробній промисловості, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, секторі водопостачання, каналізації, поводження з відходами, будівництві, оптовій і роздрібній торгівлі, транспорті (складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), тимчасовому розміщенню й організації харчування, інформації та телекомунікації, а також фінансової і страхової діяльності.

Таким чином, підприємства сільського, лісового та рибного господарства, володіючи найбільшою кількістю зайнятих осіб, демонструють при цьому один із найнижчих рівнів рентабельності операційної діяльності, що може свідчити про низький рівень організаційної культури. Також на підвищенні рівня організаційної культури, на нашу думку, слід зосередити увагу підприємствам промисловості, на яких також задіяна досить значна кількість працівників та які демонструють середній рівень рентабельності операційної діяльності.

Фінансова діяльність підприємства переважно визначається як цілеспрямована система заходів, здійснюваних підприємством для реалізації поточних та стратегічних завдань його розвитку, забезпечення його діяльності фінансовими ресурсами, управління ними, вчасного та повного використання фінансових зобов'язань [6]. Присутність у цій діяльності елементів організаційної культури відзначаються Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорною, визначаючи її як організацію фінансових відносин, що виникають у підприємства в процесі роботи з іншими суб'єктами господарювання [7]. Схожого підходу притримується М.М. Бендар, визначаючи фінансову діяльність як діяльність, яка пов'язана з організацією фінансів підприємств та здійсненням відповідно до цілей і завдань стратегії економічного розвитку господарюючого суб'єкта [8]. Із чіткої позиції менеджменту та організаційної культури підходить В.І. Аранчій, визначаючи фінансову діяльність

як особливий вид діяльності персоналу підприємства з формування та використання фінансових ресурсів [9].

Повертаючись до результатів діяльності підприємств України та враховуючи, що основним фінансовим результатом діяльності будь-якого підприємства є отримання чистого прибутку (збитку), розглянемо співвідношення прибуткових та збиткових підприємств станом на січень-червень 2019 р. (рис. 3).

За наведеними вище даними можна прослідкувати, що сектор сільського, лісового та рибного господарства має майже однакову кількість прибуткових та збиткових підприємств (55,2% та 44,8% відповідно). Дещо кращу ситуацію демонструють підприємства транспортного сектору, сфери адміністративного та допоміжного обслуговування, освіти, охорони здоров'я, мистецтва, спорту, розваг та відпочинку. Найбільшу кількість прибуткових підприємств зосередив у собі сектор інформації та телекомунікацій (84%).

Інвестиційна діяльність підприємства, на нашу думку, має не менше значення, адже саме вона може слугувати подальшою основою для поліпшення операційної діяльності та формування прибутку. Саме в даному контексті її визначають такі автори, як Б. Нкайя та М. Ларка, стверджуючи, що інвестиційна діяльність є умовою забезпечення зростання ефективності підприємницької діяльності й фінансової стійкості підприємства [10, с. 155–156]. Із позицій організаційної культури до визна-

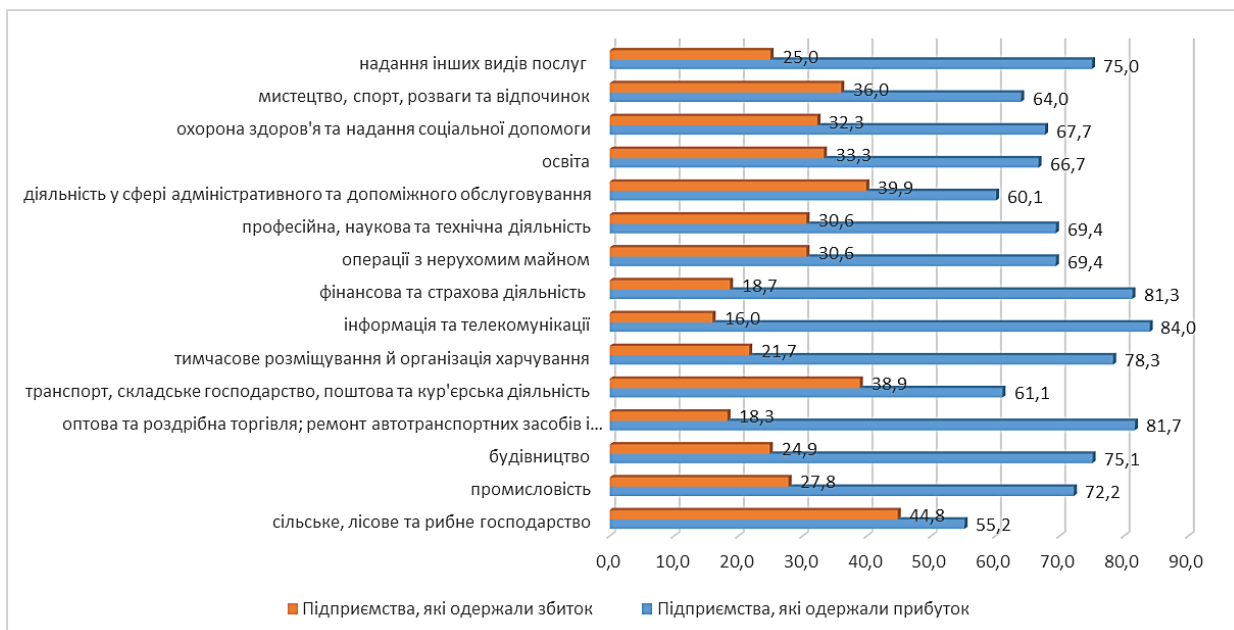

Рис. 3. Кількість підприємств України, що отримали чистий прибуток (збиток) за видами економічної діяльності за січень-червень 2019 р. (%)

Джерело: побудовано на основі [5]

чення даного поняття підходить Т. Майорова, стверджуючи, що інвестиційна діяльність є інвестиційним процесом, який потребує проектної підтримки, здійснення проектного аналізу [11, с. 13–15]. Схожої думки притримується В. Федоренко, визначаючи її як комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти з метою отримання прибутку [12]. Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає її як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій [13].

За інформацією, зазначеною у звіті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України [14], у рейтингу Doing Business 2019 Україна піднялась на п'ять пунктів і посіла 71-е місце зі 190 країн світу. Країна продемонструвала найбільше зростання в таких категоріях, як оподаткування (зростання на 110 позицій, 54-е місце), міжнародна торгівля (+70 позицій, 78-е місце) і захист прав інвесторів (+56 позицій, 72-е місце).

Також у звіті відзначається, що рейтингове агентство Moody's Investors Service підвищило суверенний рейтинг України. Він змінився з Саа2 до Саа1, що означає зміну прогнозу з «позитивного» на «стабільний». Так, зміна рейтингу пов'язана з початком нової кредитної програми Міжнародного валютного фонду.

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Станом на 01.10.2018 найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до підприємств промисловості – 33,4% та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 15,5%.

До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 27,9%, Нідерланди – 20,2%, Велика Британія – 6,4%, Німеччина – 5,7%, Австрія – 3,2%, Віргінські Острови (Брит.) – 4,1% і Швейцарія – 4,8%.

Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України у січні-вересні 2018 р. становили 337,0 млрд грн, що на 19,9% більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2017 р.

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами освоєння капітальних інвестицій у січні-вересні 2018 р. залишаються: промисловість – 34,5%, будівництво – 10,6%, сільське, лісове та рибне господарство – 13,4%, інформація та телекомунікації – 6,2%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 8,2%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,5%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 5,8%, операції з нерухомим майном – 4,4%.

Повертаючись до питання управління організаційною культурою підприємства, слід зазначити, що все більша частина компаній світу модернізує системи управління згідно з вимогами сучасного ринку, переводячи їх на технологічну орієнтацію. Це зумовлюється, перш за все, високим попитом на продукцію з інноваційними технологічними характеристиками, яка є досить вартісною, але приносить значний прибуток. Стратегічне управління технологічними розвитком визначається багатьма експертами як найважливіший чинник успіху сучасного підприємства. Його елементами є виявлення та комерційна оцінка технологічних можливостей, управління дослідженнями та розробками, інтеграція технологій у загальну діяльність компанії, стратегічне управління інтелектуальною власністю, підтримання конкурентоспроможності, просування на ринок нових продуктів, управління поточними і радикальними інноваціями.

Дані перетворення властиві новому етапу розвитку економіки – неоіндустріальній модернізації, або неоіндустріалізації [15, с. 193; 16]. Неоіндустріалізація відрізняється від відомих раніше моделей індустріалізації переходом до технологій 6-го укладу, випуску продукції з високою доданою вартістю, який характеризується індивідуалізацією, наномініатюризацією, біотехнологізацією, когнітивізацією, розвитком 3D-друку шляхом реіндустріалізації (reshoring), тобто збільшення в національній економіці робочих місць на базі цих технологій переважно у сфері малого та середнього підприємництва [17, с. 26–27].

На рис. 4 зображений підхід до інтенсифікації управління організаційною культурою підприємства в умовах неоіндустріальної модернізації.

Запропонований підхід урахує розглянуті вище особливості операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. На основі знаходження взаємозв'язку між величиною прибутку підприємства, рентабельністю його операційної діяльності, інвестиційною привабливістю та організаційною культурою він дає змогу досягти підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. Окремим елементом запропоновано підходу є стратегічне управління технологічним розвитком підприємства, яке відображає вимоги сучасного етапу неоіндустріальної модернізації та дає змогу враховувати останні досягнення науки та техніки, інтенсифікувати процеси інтеграції інноваційних технологій у діяльність підприємства, впроваджувати поточні та радикальні інновації, прискорювати процеси розроблення власних інноваційних розробок та розробляти сучасні системи захисту прав інтелектуальної власності.

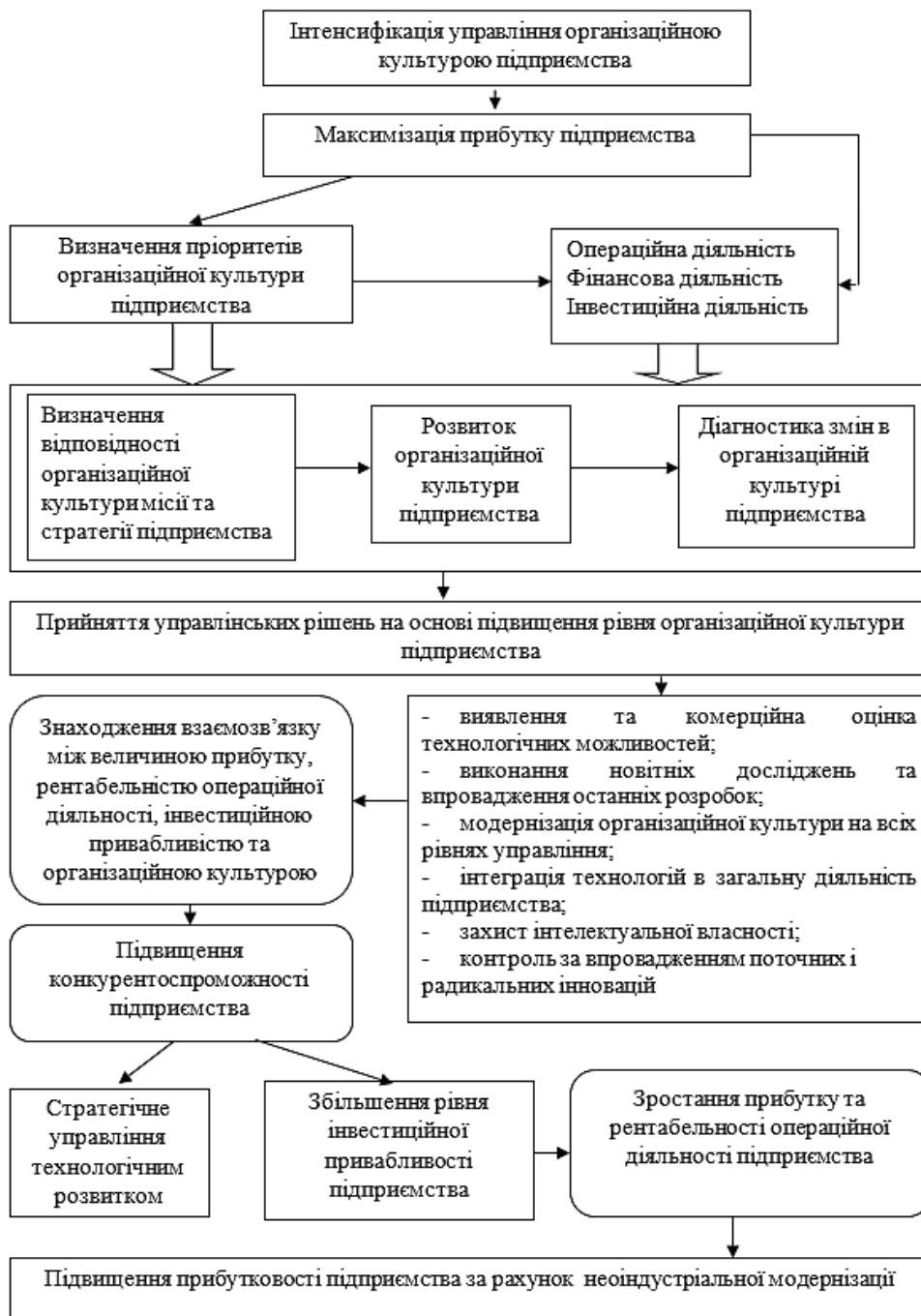

Рис. 4. Інтенсифікація управління організаційною культурою підприємства на основі технологічних змін

Джерело: розроблено авторами

Висновки з проведеного дослідження. Перехід від постіндустріальної до неоіндустріальної економіки – це епоха, коли жива людська особистість є не лише носієм товарної форми робочої сили, а все більше і більше стає носієм людських інформаційних та соціальних капітальних ресурсів, творча актуалізація яких постійно зростає.

Інтенсифікація управління організаційною культурою у всіх її проявах, на нашу думку, має стати в заданих умовах ключовим напрямом

діяльності керівників підприємств. В умовах неоіндустріальної модернізації процес формування та управління організаційною культурою вимагає від менеджерів інноваційних знань та значних часових затрат, високої кваліфікації та здатності до гнучкості. Однак унікальна та збалансована система організаційної культури, ефективно виконуючи свої прямі функції, забезпечить ефективність операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства, значно посилить його конкурентні

переваги. Унікальні технології виробництва та управління дозволять споживачам виділяти конкретне підприємство серед аналогічних у даному секторі. Стратегічне управління технологічним розвитком у рамках управління

організаційною культурою підприємства дасть змогу сформуванню його позитивний імідж в епоху неоіндустріальної модернізації та стати для нього важливим чинником забезпечення стабільного зростання.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. Москва : Мир, 1990. 484 с.
2. Чандлер А. Стратегия и структура. Москва : Мир, 1975. 520 с.
3. Леви М. Основы розничной торговли / пер. с англ. Ю.Н. Каптуревского. Санкт-Петербург : Питер, 2004. 448 с.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ від 07.02.2013 № 73 / Міністерство фінансів України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 11.12.2019).
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 11.12.2019).
6. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ : Знання, 2007. 1072 с.
7. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 520 с.
8. Бендар М.М. Фінанси підприємств. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
9. Аранчій В.І. Фінанси підприємств. Київ : Професіонал, 2004. 304 с.
10. Нкайя Б.Ж., Ларка М.І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2016»* : 7-ма Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2016 р. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. С. 155–156.
11. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
12. Федоренко В.Г. Інвестознавство : підручник ; 3-є вид., доп. Київ : МАУП, 2004. 480 с.
13. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (у редакції від 20.04.2017) / Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 11.12.2019).
14. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <http://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 11.12.2019).
15. Прушківська Е.В. Неоіндустріалізація як процес оновлення вторинного сектору економіки в період економічної нестабільності. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2013. Вип. 28. Т. 1. С. 191–197.
16. Вишневикий В.П. Глобальна неоіндустріалізація и ее уроки для Украины. *Економіка України*. 2016. № 8. С. 26–43.
17. Ляшенко В.І., Котов Є.В. Україна XXI: неоіндустріальна держава або «крах проєкту»? : монографія. Київ, 2015. 196 с.

References:

1. Ansoff I. (1990) *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moscow: Mir (in Russian)
2. Chandler A. (1975) *Strategiya i struktura* [Strategy and structure]. Moscow: Mir (in Russian)
3. Levi M. (2004) *Osnovy roznichnoy trgovli* [Retail Basics]. St. Petersburg: Piter (in Russian)
4. *Pro zatverdzhennya Nacionalnogo polozhennya (standartu) buxgalterskogo obliku 1 «Zagalni vymogy do finansovoyi zvitnosti»*: Nakaz vid 07.02.2013 #73 / Ministerstvo finansiv Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (accessed: 11.12.2019)
5. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 11.12.2019)
6. Zagorodnij A. G., Voznyuk G.L. (2007) *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk* [Financial and Economic Dictionary]. Kiev: Znannya (in Ukrainian)
7. Kramarenko G.O., Chorna O.Ye. (2006) *Finansovyj menedzhment* [Financial management]. Kiev: Centr navchalnoyi literatury (in Ukrainian)
8. Bendar M.M. (2010) *Finansy pidpryyemstv* [Business Finance]. Kiev: Centr navchalnoyi literatury (in Ukrainian)
9. Aranchij V. I. (2004) *Finansy pidpryyemstv* [Business Finance]. Kiev: Profesional (in Ukrainian)
10. Nkaja B.Zh., Larka M.I. (2016) Rol i znachennya investycij v diyalnosti pidpryyemstv [The role and value of investments in the activity of enterprises]. Proceedings of the *Innovative Economic Development Strategies of Ukraine: Problems, Prospects, Efficiency "Forward-2016"*. Kharkiv: NTU «KPI», pp. 155-156.
11. Majorova T.V. (2009) *Investycijna diyalnist* [Investment activity]. Kiev: Centr navchalnoyi literatury (in Ukrainian)

12. Fedorenko V.G. (2004) *Investoznavstvo* [Investment science]. Kiev: MAUP (in Ukrainian)
13. *Pro investycijnu diyalnist: Zakon Ukrayiny vid 18.09.1991 r. # 1560-XII* (v redakciyi vid 20.04.2017 r.) / Verhovna Rada Ukrayiny. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (accessed: 11.12.2019)
14. Official site of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. URL: <http://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (accessed: 11.12.2019)
15. Prushkivska E.V. (2013) Neoindustrializaciya yak proces onovlennya vtorynnogo sektoru ekonomiky v period ekonomichnoyi nestabilnosti [Neoindustrialization as a process of renewal of the secondary sector of the economy in times of economic instability]. *Theoretical and applied questions of economics*, vol. 28, Part 1, pp. 191-197.
16. Vishnevskiy V.P. (2016) Global'naya neoindustrializatsiya i ee uroki dlya Ukrainy [Global neo-industrialization and its lessons for Ukraine]. *Ukrainian economy*, vol. 8, pp. 26-43.
17. Lyashenko V.I., Kotov Ye.V. (2015) *Ukrayina XXI: neoindustrialna derzhava abo «krax proektu»?* [Ukraine XXI: neo-industrial power, or "collapse of the project"?]. Kiev: NAN Ukrayiny, In-t ekonomiky promyslovosti; Poltavskiy un-t ekonomiky i torgivli (in Ukrainian)